

beseda, naš slovanski jezik še živi. Naš prevod pa hoče splošno povedati, da naša slovanska zadeva dobro stoji, da se naša slovanska politika dobro razvija ipd. Druga beseda, ki onemogoča razumevanje prve kitice, so slovite steke, še posebej nerazumljive, če jih slišimo v verzju: prazne vaše proti nam so steke. Beseda stek se v današnji češčini glasi vztek in pomeni hudo jezo, močno razburjenje, pobesnelost, divjost. Slovenci poznamo stekle pse, pri čemer »steklost« izraža kar isto kot češka beseda vztek. Izvirnik hoče s to nesrečno besedo reči, da je proti naši (slovanski) moči vsa besna jeza nasprotnikov prazna.

V prostem prevodu bi se danes glasila Tomášikova pesem takole: Hej Slovani, naša slovanska beseda še živi, dokler nam naše zvesto srce za naš narod bije, živi, živi duh slovanski in bo živel na veke: tri sto gromov, prazni so proti nam vsi vaši besni napadi. — Dar govora nam je podelil Bog, naš Bog vladar gromov: zato nam ga ne sme izruvat na tem svetu nihče! In naj je na svetu toliko satanov, kakor je ljudi, z nami je Bog: tistega, ki je proti nam, bo pomedel Perun. — Četudi se razbesni nad nami strašen vihar, naj skala poka, naj se hrast lomi, mi stojimo vedno trdno kakor grajsko obzidje, črna zemlja bo pogoltnila tistega, ki se izdajalsko umakne.

Pesem je hkrati alarm in hkrati himna. V njej se izraža koralna pobožnost protestanta-husita in romantična zanesenost Slovana. Podoba o grajskih zidinah je brez dvoma vzeta iz lutrovske pesmi Eine feste Burg ist unser Gott (Trden grad je naš Bog). Ob to miselnost se postavlja kollárovka vseslovanska zanositost s Perunom. Tako je protest proti tujemu nasilju in izraz neomajne vere v prihodnost.

Čas in ljudje so prerasli slovansko himno. Ostala je, okamenel ostanek, priča skorajda davnih plasti naše zgodovine.

Viktor Smolej

LEV NIKOLAJEVIČ TOLSTOJ V PREVODIH

Za petdesetletnico smrti Leva Tolstoja 20. novembra 1960 je izdala ruska založba Zvezna knjigarna (Vsesojuznaja knižnaja palata) obširno statistično-bibliografsko delo Umetniška dela Leva N. Tolstoja v prevodih (Hudožestvennyje proizvedenija L. N. Tolstogo v perevodah na inostrannyje jazyki). Knjiga je nazoren dokaz ogromnega pomena Tolstoja za svetovno književnost. Ne samo v Sovjetski zvezi, ampak tudi v ostalem svetu ni za nobenega ruskega pisatelja toliko zanimanja kot za njega. V SSSR se razgrabijo njegova dela kljub ogromnim nakladam v ruščini v nekaj dneh, a tudi v drugih jezikih Sovjetske zveze izhajajo v zavidnem številu izvodov. Samo od začetka leta 1959 do petdesetletnice Tolstojeve smrti je prišlo na sovjetski knjižni trg 99 Tolstojevih knjig v raznih izdajah v 35 različnih jezikih in 11.859.000 izvodih. Od oktobrske revolucije leta 1917 do zdaj so izšla Tolstojeva dela v različnih jezikih Sovjetske zveze 1849-krat v naravnost neverjetni nakladi 97.906.000, največ seveda v ruščini, kjer beleži statistika v tej dobi 994 Tolstojevih knjig v 83.390.000 izvodih. V jezikih 65 neruskih sovjetskih narodov so izdali doslej Tolstojeva dela 788-krat v 8.394.000 izvodih.

Kakor se začenja v Evropi pri večini narodov književnost s prevodom biblije, tako so Tolstojeva dela na začetku književnosti nekaterih sovjetskih narodov, ki do oktobrske revolucije sploh niso imeli književnega jezika. To velja za abhazijski, altajski, čečenski, čukotski, evenkijski, hakaski, inguški, karačajevski, korjajski, lezginski, nanajski in tuvinski narod.

Tolstojeva zbrana dela so izšla v zadnjih dveh letih v 12 knjigah v ruščini in ukrajiniščini, v 14 knjigah pa v latinskem, turkmenskem in estonskem jeziku. V tujini so izdali zbrana ali izbrana Tolstojeva dela 77-krat.

Med posameznimi deli so imeli v svetu največji uspeh romani *Vojna in mir*, *Ana Karenina* in *Vstajenje*, ki so prevedeni v vse evropske kulturne jezike. Rusi najbolj berejo *Vojno in mir*. Ta roman so izdali doslej v Rusiji odnosno v Sovjetski zvezi 149-krat v 7,644.000 izvodih v 14 jezikih, v tujini pa v 37 jezikih, torej skupno v 51 jezikih. *Ana Karenina* se sicer manj bere v domovini, a je bolj cenjena v tujini, če sklepamo po številu tujih prevodov. Doma so je izdali 93-krat v 4.266.000 izvodih v 18 jezikih, v tujini pa si jo je prevedlo 39 narodov in se more torej brati v prevodih v 57 jezikih. *Vstajenje* je doživelo na sovjetskem ozemlju 63 izdaj v 17 jezikih s 3.049.000 izvodi, izven njega pa so ga prevedli v 34 jezikov in se more kot *Vojna in mir* ponašati s prevodi v jezike 51 narodov.

Tudi druga dela so mnogo izdajali in prevajali. Kozake na primer 60-krat v 23 jezikov, Hadži Murata 107-krat v 42 jezikov, Sevastopolske povesti 65-krat v 26 jezikov.

Tolstojev spomin so proslavili tudi s celo vrsto cenениh albumov umetniških slik in fotografij. Prikazujejo kraje, kjer so nastala važnejša dela, pa tudi njegovo družino, pisatelje, slikarje in skladatelje, ki so ga obiskovali.

Jan Ševidy

Odgovore na našo anketo o rabi pluskvamperfekta v današnji knjižni slovenščini bomo objavli v prihodnji številki.

Uredništvo

CENJENE NAROČNIKE PROSIMO, DA NAKAŽEJO NAROČNINO
DIN 700 ZA VI. LETNIK JEZIKA IN SLOVSTVO NA NAŠ
TEKOČI RAČUN 600-12-625-100.